Edgar T. Cyriax

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

Till medlemmarna af

Svenska Sjukgymnastik Sällskapet Ling

Den 8 April 1915 afsände jag en skrifvelse till styrelsen för Svenska Sjukgymnastik Sällskapet Ling med anhållan att den måtte blifva intagen i närmaste häfte af Sällskapets tidskrift »Svenska Gymnastiken i In- och Utlandet». Från Sällskapets ordförande, Geheimer Hofrat J. Oldevig i Dresden, erhöll jag ett bref, dateradt 21 Apr., hvari säges: »Dein Schreiben wird, Deinem Wunsch gemäss, in unserer Zeitschrift erscheinen, — wann, kann ich aber nicht sagen.»

Som häraf synes, ställes införandet af skrifvelsen i Tidskriften på en obestämd framtid. Under sådana förhållanden finner jag det lämpligare att nu på detta sätt till medlemmarna af Sällskapet direkt meddela skälet för mitt utträde ur Sällskapet.

Stockholm i September 1915.

Professor GUSTAF CEDERSCHIÖLD.

Skrifvelsen lyder som följer:

Herr Ordföranden har vid kongressen 1914 uttalat som sin åsikt, att det aktiva i sjukgymnastiken är »det mest behöfliga». — »Jag går så långt, att jag till och med anser det vara det mest vetenskapliga.» — »Om jag gifver företräde åt det passiva och försummar muskelrörelserna, då kan jag icke finna, att den saken kan betecknas som gymnastiskt behandlingssätt. Jag har sett, att genom den passiva behandlingen patienterna göras till viljelösa varelser, men så skall det icke vara, utan de skola uppfostras till viljestarka människor.» — »Jag tror att man får resultat företrädesvis genom den aktiva behandlingen. Herrarna äro yngre än jag och två af herrarna äro läkare. Allt detta gör, att jag väl borde underkasta mig, men det kan jag icke förr än jag ännu närmare tagit del af metoderna, och därigenom känt mig öfverbevisad. Försök därmed har jag redan gjort, dock utan gynnsamma resultat». — »I allmänhet har jag det intrycket, att ju hastigare ett medel verkar, ju farligare är det.» — —

Som jag endast undantagsvis använder aktiv behandling och flere af mina behandlingar verka mycket hastigt (och varaktigt), så skulle min verksamhet enligt herr Ordförandens mening vara dels mindre vetenskaplig dels farlig för patienterna, och de skulle riskera att bli viljelösa varelser. Jag har sedan 40 år*) sökt göra sjukbehandlingen så enkel och praktisk som möjligt, med uteslutande af hvarje onödigt bihang. Början härtill daterar sig från 1877, då Professor Hartelius i Hygiea refererade min första broschyr: »Ueber die Schwedische Heilgymnastik mit besonderer Berücksichtigung der mechanischen Nervenreize.» Hannover. Verlag Schmerl & von Seefeld. 1877. Han säger däri: »Författaren betonar starkt vikten af de passiva rörelserna och säger, att de utgöra det förnämsta medlet inom sjukgymnastiken, men de hafva ännu icke vunnit en nog utsträckt användning». Jag skref denna broschyr för att försöka bidraga till kännedomen af Lings sjukgymnastik i Tyskland. Jag sökte visa, att hvad den moderna medicinska vetenskapen fordrade för vissa sjukdomars behandling kunde bäst ske genom Lings sjukgym-

*) Min egen praktik började December 1871.

CEDERSCHIÖLD

nastik. Jag började så: »Um mit dem Anfang zu beginnen: die cellulare Nutrition ist die erste Grundlage für die Betrachtung der vitalen Vorgänge» (Virchow, Cellular-Pathologie. Vierte Auflage, Seite 102.) Och jag slutade med följande ord: »Man wird vielleicht die Frage stellen: wie hat Ling seine Heilmethode begründen können, da zu seiner Zeit die neueren Entdeckungen von Virchow, Diesterweg und Anderen noch nicht gemacht waren, und in den vorliegenden Zeilen diese Entdeckungen gerade als Grundlage für die Heilgymnastik hervorgehoben werden. Ling hat allerdings seine Heilmethode nach dem Stande der Wissenschaft zu seiner Zeit begründet, aber mit dem Scharfblick des Genies hat er weit darüber hinaus gesehen, und was kann mehr zu Gunsten einer Heilmethode sprechen, als dass dieselbe von späteren Entdeckungen immer mehr bestätigt wird? Gewiss wird Ling einst im Auslande denselben Namen erhalten, wie im Norden: »der Grosse».

1878 skref jag en broschyr »Ueber passive Bewegungen» (samma förlag som föregående). Till förekommande af möjligt missförstånd meddelar jag här några rader ur densamma: »Eine Bemerkung muss ich an dieser Stelle hinzufügen: dass weder die Respirationsbewegungen, noch irgend welche passive Bewegungen, ebenso auch nicht die mechanischen Reizungen einzelner Nervenstämme, von mir erfunden sind; die Mittel sind alt, nur die Anwendung derselben habe ich in einigen Fällen etwas modifiziert, wie wohl Jeder, der sich mit der Heilgymnastik beschäftigt, zu neuen Behandlungsweisen hingelenkt wird. Da ich mir durchaus nicht anmasse das unbedingt Richtige getroffen zu haben, so hoffe ich, dass es an Entgegungen nicht fehlen wird, die vielleicht geeignet sind, Diesen und Jenen zu Mittheilungen zu veranlassen und somit zu einer lebhafteren Thätigkeit, einer rascheren Fortentwicklung der Heilgymnastik anzuregen.»

1879 erbjöd mig Professor Edward Clason, Upsala, efter att hafva läst dessa båda broschyrer, att skrifva i tidskriften »Upsala Läkareförenings Förhandlingar». Som jag hade färdig en uppsats på tyska, öfversatte Professor Clason denna själf och införde den i Marshäftet 1880 af denna tidskrift*). En förklaring af Professor Clasons intresse för mina sträfvanden finner man kanhända i hans Tal vid Upsala Läkareförenings Högtidsdag den 17 September 1878, »Om gymnastikens betydelse för medicinen»: »Vi hafva sett, huru gymnastiken genom aktiva och duplicerade muskelrörelser kan sträcka sitt inflytande till hela organismen, ja, huru detta inflytande från ett blott fysiskt växer till ett psykiskt och moraliskt. Ännu fullständigare i fysiskt hänseende blifver det dock genom de s. k. helt passiva rörelser, rullningar, hackningar, knådningar, strykningar och hvad de allt må heta, som den äfven använder. Genom dessa inverkar den först och främst på de sensitiva nerverna och tager därmed reflexapparaten i sin tjänst. Såsom mer eller mindre modifierad massage angriper den bindväfven med dess saftkanaler, lymf- och blodkärl och befordrar sålunda bland annat resorptionen och fördelningen af sjukliga produkter. Genom rullningar kan den för samma ändamål sätta de af Braune nyligen beskrifna venpumparna i gång. Genom knådningar, kramningar m. m. förmår den temporärt stegra cirkulationen och ämnesomsättningen i organer med slocknande funktionsförmåga och sålunda småningom skänka dem nytt lif. Genom att direkt fatta inre, därför åtkomliga organer kan den ock slutligen, där så behöfves, för tillfället återbringa dem till ett förloradt normalt läge och småningom återvänja dem därvid». — —

1890 skref jag i »Allgegemeine Medicinische Central-Zeitung» n:o 88: »Ueber die locale Massage der Schleimhaut der Nase, des Nasenrachenraums, des Rachens und der Tuba Eustachii». Jag skref där: »Ich habe an die locale Massage des Rachens gedacht, weil die bisher angewandten mechanischen Mittel, sowohl nach der Schwedischen Heilgymnastik, wie auch die äusserliche Halsmassage von Dr. Gerst, nicht genügend local wirken konnten, besonders bei chronischen Fällen. Dazu kam noch, dass ich mich bei der localen Massage des Rachens auf Analogien in der sonstigen Massagebehandlung stützen konnte, beispielsweise auf mehrere Momente

*) Om de mekaniska nervretningarnas praktiska betydelse.

22500654501

der Brandt'schen Uterusmassage; die Erzeugung energischer Contraction des Colon durch gewisse sehr schwache Massagehandgriffe; die vasomotorische Wirkung der mechanischen Reizung verschiedener Nervenstämme u. s. w.»

1893 skref jag i samma tidskrift n:o 42 & 43 uppsatsen »Ueber den Einfluss der mechanischen Reizung der Halssympathicus auf die Cirkulationsverhältnisse im Kopfe und speciell in den Retinalgefässen». Sjukberättelserna i denna uppsats skrefvos af ögonläkaren i Baden-Baden Dr. H. von Hoffman, med hvilken jag samarbetat.

1895 skref näs- och halsspecialisten Dr. O. Schwidop, Karlsruhe, en uppsats i samma tidskrift n:o 28 »Ueber die locale instrumentelle Massage der Schleimhäute der Nase, des Nasenrachenraumes und des Rachens nach der Cederschiöld'schen Methode». Dr. Schwidop säger bl. a., att denna behandlingsmetod är »Ein Verfahren, das in seinen Erfolgen so sicher ist, wie es in seiner Anwendung von einer überraschenden Einfachheit ist».

1897 skref Dr. Schwidop ytterligare en uppsats i samma ämne och i samma tidskrift n:o 35 & 36.

1898 skref Dr. Idolf Rosengren i »Pedagogisk Tidskrift», 9:de häftet, om »Den akuta och kroniska snufvans betydelse för det uppväxande släktet såväl i fysiskt som intellektuellt hänseende». Dr. Rosengren, som hade lärt den lokala näs-svalgmassagen af mig och med framgång användt den i sin egen praktik, skref här bl. a.: »De fordringar, man ställer på ett rationellt botemedel, som skall kunna begagnas af hvarje läkare, äro, *att det skall vara lätt att använda, hafva hastig och säker verkan samt vara absolut ofarligt*)*. Det har varit förbehållet en svensk, Professor Gustaf Cederschiöld, att uppfinna en metod, som enligt uppgifter i utländska medicinska tidskrifter och efter försök, utförda i Sverige, uppfyller alla ofvanstående fordringar.»

1907 skref kirurgen Professor Dr. G. B. Schmidt vid Heidelbergs universitet i Münchener Medizinische Wochenschrift n:o 25 en uppsats »Ueber die Massage durch 'rhythmischen Druck' (nach Prof. Cederschiöld) und Ihre Verwendung zur Nachbehandlung intraabdomineller Organoperationen». Uppsatsen börjar sålunda: »Eine zufällige Begegnung mit Herrn Prof. Cederschiöld aus Stockholm im Sommer 1905 machte mich bekannt mit seiner neuen Methode der Massage, die er seit Jahren geübt und kunstvoll ausgebaut hat und die er und Dr. Clason als 'die Massage mittels rhytmischen Druckes' bezeichnen. Eigene Erfahrungen, die ich an selbstbehandelten Fällen damit sammelte und die augenfälligen günstigen Resultate dieser Behandlung legten es mir nahe, durch ein paar Worte auf die Prinzipien und Ziele der Methode und ihre Technik aufmerksam zu machen und weitere Kreise, als es bisher geschehen konnte, dafür zu interessieren und zu gewinnen. Die Zahl meiner Fälle ist nicht gross, da ich orthopädisches Material nur wenig habe. Aber für die Therapie von Verletzungen, die Beseitigung von Blutextravasaten und Exsudaten, die Mobilisierung versteifter Gelenke, und namentlich für die Nachbehandlung intraabdomineller Adhäsionen nach Operationen an der Gallenblase, dem Zoekum, den Unterleibsorganen etc., erwies sich die Methode ausserordentlich brauchbar und fand die ausgedehnteste Anwendung.»

Han skrifver vidare: — »ich habe kaum einen Masseur kennen gelernt, der eine so zarte Hand und eine solche Beherrschung ihrer Bewegungen und Druckwirkungen hatte, wie Herr Prof. Cederschiöld. —»

Vidare: »Cederschiöld hat seine Methode ferner auch angewandt zum Zwecke directer mechanischer Nervenreize (Hannover 1877 Schmorl & von Seefeld, Ueber die Schwedische Heilgymnastik, mit besonderer Berücksichtigung der mechanischen Nervenreize), und zwar speziell am Halssympathicus.

— — Diese Erfahrungen und ferner die Mittheilungen von Otfrid Müller-Tübingen auf dem Kongress für interne Medizin in München 1906: über »Experimentelle Untersuchungen

---

*) Den svenska öfversättningen af *tuto, cito, jucunde.*

über die Vasomotoren des Gehirns», welche Cederschiölds Vorgehen durchaus rechtfertigen, veranlassten mich in einem Falle von Basedowscher Erkrankung, in dem nach der partiellen Exstirpation der Schildrüse alle Symptome zurückgingen, nur ein einseitiger Exophthalmus verblieb, diesen nach $^{1}/_{2}$ Jahre mit mechanischer Druckreizung des Halssympathicus zu behandeln, und seine Beseitigung gelang mir in 3 Wochen.»

Denna uppsats refererades i Hygiea 1908 n:o 1 af Dr. Fredrik Clason, Upsala. Efter referatet säger Dr. Clason själf:» Det »rytmiska trycket» synes mig från anatomisk och patologisk synpunkt synnerligen lyckligt funnet. Det förenar allsidig och djup inverkan med största skonsamhet mot väfnaderna. Därtill är det i många fall betydligt angenämare för patienten än andra djupgående massagehandgrepp, en synpunkt, som man ju ej bör förakta, då effekten på samma gång är god. Naturligtvis är det ej ägnadt att uttränga öfriga massagehandgrepp, men det är ett plus af mycket värdefull beskaffenhet. »Tuto, cito, jucunde,» sådan är dess verkan. Man har sagt, att det är allt för enkelt för att vara något märkvärdigt. Ja väl, enkelt som Columbi ägg.»

Alla dessa uppsatser handla om passiv behandling. Jag har utgått från Lings sjukgymnastik, så som den undervisades när jag, samtidigt med Oldevig, var elev vid Gymnastiska Central-Institutet. Mina ofvannämnda behandlingar äro således variationer af Lings lära om passiv gymnastik, man må kalla den sjukgymnastik, massage eller rytmiskt tryck. T. ex. Hartelii lärobok i sjukgymnastik, som användes på min Centraltid, upptager ett gymnastikrecept på 12 rörelser för kronisk näskatarr, men ingen däraf lokal för slemhinnan. Min behandling är endast lokal och tager högst 5 minuter i anspråk. Jag har här, liksom vid flere andra sjukdomar, genom passiv behandling kunnat få goda resultat, där aktiv behandling skulle vara utan verkan eller ock omöjlig att använda. Jag har således minskat behandlingens omfång. Oldevig har ökat den ända till mer än 30 rörelser under 4 timmar dagligen. Vi gå således diametralt motsatta vägar såväl till tid som innehåll. Och som vice Ordföranden i slutordet vid kongressen i eget och sällskapets namn säger »— vi få allt från honom, och vi ha intet att gifva tillbaka —», så är det ju tydligt, att hvarken ett samarbete eller samförstånd mellan mig och Sällskapet är möjligt.

Därför anser jag det bäst, att jag härmed anmäler mitt utträde ur Sällskapet.

Stockholm d. 8 April 1915.

Professor GUSTAF CEDERSCHIÖLD.

WELLCOME INSTITUTE LIBRARY
Coll. welMOmec
Coll. pam
No. QT 255 1915 C38t

TRYCKERI-A.-B. SKANDIA